

Mlle Hillan

Cambo

Nos Musées

RIDGWAY KNIGHT

Charité

Musée du Luxembourg

Egiazko Eskualdunak. (comédie)

Maria (Ama
Maider (auzoko adierkidea)
Catalin (Mariaren alaba
Anglais andre bat

Lehen zatia

(sukalde bat). Maria ari da talo egiten,
sartzen da Maider, oihal saski bat
(besoan)

Maider Helaa! Hor zituta, Maria? non zira?
(gibelorat egiten du bizpahiru urhato, espalako
nen khentseko...) Ai e... espalako in hokk

Maria (tout en continuant à aplatis les gale
tes) Uta Kitzu Maider espalako in haik
sainian, ez dira gure etxean bazterrak
ziratuaik, -zato aintzina -hola hola.

Maider Tri zinen?

Maria Ba, ba, hemen ari naiz ene aphaireu-
ren moldatzen... bethi haste da yatekoa
rekin.

Maider Ba, segur, bala da.

Maria Ichantean gaseak sartuko zuzkit ba haurrak, ba gizonak, eta gero bertan behar da heien asetzeko... Bainan errama den bezala tabo yan eta tabo lan da ardura!....

Maidier Aho, Maria, ez zaitela sobera arangura, etche ona da etche ona Mendihartia, ez da ez lanik gabe egina holako etchaldia... ongi yan eta ongi lan da herren... er diozu!....

Maria Ba, lehen da, Maidier. Bainan orai demborak itzulikatua dire ghorti!... Etcheko eta campoko manerak ez dire apharentziarik ere berdinarak!...

Maidier (tout en mettant la main à la pâte) ez! ez...

Maria (attise le feu avec son tablier... retourne les galettes) Aditu duzia zer dioten orai ere kazeta horiek!...

Maidier Ba, izigarri da zer pasatzen den Frantzia behere haitan... Zer itzuli-phurdiak bazter guzietan! Agia erram denak khambiatuak dire gure gaste demboratik kunat!... saboindk berak ez

4
dise berdin!... Orena ere iguzkia baino
fiteago doha! Manera txarrak, manera
txarrak, Maria!

Maria Ba eta heldu diran demborek ez dute
iduri hobek!... Alta oraino yendiak
badu espantu, denak fiteago eta denak
errekkiago equiten tu lera ustez!...
bizkitartean, deus ez doha hobeki!...

Maidar Errozu berri, Maria, errozu berrietzeko
manera lera ez den bada irriegin
garría!... Jainekoaak fatian labur
lalkaunetan gora... ^{berri} ~~berri~~ luze heres-
-tam!... ez dakite guetiago beren burua
nola aphaín!...

Maria (malicieusement) eta halere eskontzak
secular baino nekheago egiten... Mut-
-hurdira tole... tole!... eta khechu...
Khechu!....

Maidar Ba, orospinekin, Maria. eta ... ez dise
ez gero oraino mutiko gazteak ere mintza
erretchak - jaunchook dise... jaunchook!

Maria Egia diuzu, Maidar! Dena "pretentziona" gueti-
-nak! Lan gutichko eta yosteta hainitz!...
Ibarat hurat frango... auto eta abon...

5
« fot bal » eta nik dakita ze... nehor ez
dauzke!...

Maider Ba eta aitaren aintzurra eta trema
sahararak han zoksan herdoilduak!....
(« Etcheko alaba, Battalin, sartzen da ferreta
burrian »)

X
Battalin Go, Maider!....

Maider Hona nuz den Battalin! indarretan
da hau! Aizpati ekhartzen duzu ferreta
zuz, maitia....

Battalin Ba, ez da pisua segurki... Loria da
hunekin ithurriat yoitia. Huz gabiltza
Maider?

Maider Hori, dembora eder hunekin behar ni-
-tuela oihalak pentzean hedatu....
Ger berri da, haurra, ithurria?

Battalin Ba berria frango eta ez nola nahikoak
Maider Brazu fite, Battalin (intrigue)... zer nahi
yakiten da erretan...

Battalin (L'air grave et émue...) Chabalainek
khondatzen zuen Bordarian zer gertat-
zen zen!... ikhara emanen dauzue segur
haren erranek.

6
Maria Aie! ei! haurra, zer da ha?
Cattalin Arima herratuak ba omen dabilta gau guzietan tenore berean eta erraiten omen diote Petteri 5000 libera ezar ditzala leioan bere zorren pagatzeko!....

Maiden Jesus! Jesus! eta orduan?
Cattalin Orduan! Pettanek izitua erron dio "Ona balimba haiz, mintza ari eta Debru arena balimbaiz aphaarta ari! gestes de haiz"

Maria Gero haurra? Hache da iektorio ikhara -gorria!

Cattalin Secular baino quehiago aralote aditzen zeun aratseton eta zer egin du Pettanek? ezarri du, entregu bat bezala, argi bat phistua leioan!....

Maiden Arima herratuak hil dio? ... bederen?...

Cattalin Hil!...

Maiden Ah! badakit bat zer diren!... ezagutzen tut segurki!... (mysterieux)

Cattalin Biharamunean bola bat cafe ene ezarri du eta laminak hurrupaká dena edan dio!....

Maria Tchil zaite, haurra, arimak ez du hurre -patzen!....

7

Battalin Ba, ba, ama; aditu dute hurrupa ---
Maider Aie! ei! Battalin! Jesus Maria!... gauda,
Maria, bada bertzerik ordaino.

Battalin Hirurgaren atsean Jettan gairzak herri
guzian lildarik bere zoren pagatzeko
lata, ezarri dute leihon 5000 litera
galdeginak.

Maider Eta? ---

Battalin Denak yon dasko, susko usain bat usain
zuela. Touri omen zuen chimichta!.....

Maider (se signant) Jainko zerueso! eta Ande-
na Maria! ifernukoa zen?!!

Battalin Ba, ba, Maider, yandarmak han dabilte
queraztik eta iektorio herrek ba omen du
ba bertze segidarik!..... Bankako alde
hortarat behar omen laike yon ongi
yakituko zen pagatzan den!

Maider Ba, Baigorriko ^{alde} alde horietan ^{gertu} pagatzan diru
holako iektorio haik!

Maria Guardia emazu; haurra, eta ez sobera
urrun hor goindi egun hautan, hor
duzia bederen medaila benedikatua?...

Battalin Ba, ama.... Nahi nuke yon nik ere arat-
sean Gachucharekin, arrabots hark nahi tut

aditu!...

Maiden Ez, Battalin, ez yoran, zer guretha ere, izaitzekoz ere yoranen gira demak elgarretin (se levant) aratz bateg. Bainan, bainan heman nago kalakan eta ene linja hedatzekoa ----

Battalin Bego ene gain, Maiden, hedatuko dauzut nikorek, behar ditut gure mihisiak itzuli bmagu saskia ---- sarri arte (elle sort)

x

Maiden Milesker Battalin, ah, zer perla zitutan zu!... (se rapprochant de Maria) zer nech - kato gisakoa! Merezki luke ba hurek ere hobeki ezagutua izaitza!...

Maria Ba! arazoin duzu, Maiden! erraiteko bezik ez da, bainan nekhez harrapa laite lapurdin eta Bachemabaren Battalinik lezgalako osina on eta garbirik egin lezakerik!

Maiden Linhesten dut --- achita da segurki. Eta esku lan horietan erre arraz halila duzu!... (se rapprochant et plus bas...) Ez duia oraino gureko manerarik, Maria!

Maria Ba, frango gogaitatzen hasia naiz eta

bera ere iduri zaut berantesten hasia
daitekela!...

zer nahuztu! Batakotzak bere bidea segitu
lehar du!... Baitontzia ere ez da ez yasteta!
Bainan ez egitea ere ilhun... ilhun!...

Maidar

(confidentiellement) Hori, badakizquia nik
nola egin nuen ene akera!... Yoanes gai-
-choarent esagutzia? (levant les yeux); (Ydunko-
ak bere loriam duela!...) Lurdako beila
batian elgar errecontratu quinuen (egia
erran, narbeitet hitz bat errana zautan
ba, yadanik)

Maria

Ba, ba, bichtan da... (pentsatzen dut
ba norik...) saizu, saizu... eta zu zain
ontsa erori, Maidar?... Halaiko gizon maite
eta prestua zen yoanes!... Eta dndura
trampu onetoa!...

Maidar

(malicieusement) Ba... bazituen ba ~~tempu~~
guzjetarik!... Bainan lego hortan! (yoan
dire arimak begote bakarr!)... Beraz,
erraiten nuen bezala, han berean Ande-
-drena Mariaren aitzinean, egin ginituen
gure lehen aiphamenak!... (songeuse)...

Maria

Ah! hortako duszu, Maidar zik, halako

deboziona harpe saindurat?...

Maidar

Ba, nik sinheste gaitza harpe sainduan eta handik ardiesten bokheria behar ordu guzietan!...

Maria

(après reflexion) Brazu, Maidar, behar guinute egin elgoretan burdako piaya hori! nihait ere Espaldian burdin lide horietan ibiltzekoa naiz.

Maidar

Ba, ba, Maria (avec décision) yon behar dugu!... Gurekin eremanen dugu Battalini horiek badu usaya lidetan ibiltzekoa. Eta hiruuk Khartsuki galdeginen dugu horu horiek beharra... Lorian ibili beha gira!..

Maria

Ba, ba, sasoinako lanak ere numbait han ditugu... gure Tiaves hango orain!... (ez dira guero memento guzilat berdinarak harekin ere!...) Beldur naiz hoberenean pasatua dutan!

Maidar

Ba... pasatzen gaiote ba fitachko hoberen hura...-

Maria

Bainan yatekoa prest balimbade ez da kechatuko!... Utziko dakogu lapin saltza on bat eginik eta sotoko pasaiia batekin ez da gaitzki izanen!.....

Maiden "Ez, ez (iriz) asten horrekin segurik ez ----
ha!... ha!... ha!... Gure yonari gaisoak
ere egin tu egon alai hirik! ha!... ha! ha!

Maria Ba, gizonito horiek, hori dute beren yainkoa
ha!... ha!... ha!....

Maiden Tomazte hot ere baditugu ba gure itzalak
Maria!....

Maria Ba --- begote horiek gure artean!...

Maiden Beraz, Maria, yonari quira... zauden
naiz!.... Tondredena Maria agorritakoa
ichtantian dugu!.... edo delako "Lebernage
national" hura ere

Maria Justu!... Errenen diot Battalini... eta
segur ez da quibelatua izanen... Agian
chantza on bat ekhariko dio.

Maiden (brusquement, faisant de grands gestes)
Aï! ei! aï! ei! aï! oraitzen naiz esnia
suyam utzia nuela... fullita harrapa-
-tuko dut ene supaterra!... elle sort en
courant.

Maria (se remettant au travail) Ba, Maiden ari
da pitta bat itipitzen,.... ahazten du

12

berre burua!.... eta quehiago dena, berandu
nau nihaur ere ene lanetan!.... ez da... ez
da... gaitzako kolakae ez du deus onik
ekhartzen!.... (elle attise le feu) Berhala
sartuko gauekit gure yendeak eta 6 talo
baizik ez ditut ordino ipinik!...
(Pendant qu'elle souffle le feu avec
son grand tablier blanc, le rideau tombe)

Biogaren zatia

(Salle d'attente de 3^e classe) Maider en tenue
de voyage (robe d'antifoin, panier, parapluie, etc.)
rentre la 1re - (Les autres suivent)

Maider

Hermintxe charmantki izanen gira, sar
gaiten! zatezte!.... yartzekoak ere badiugu.
(elle se place de dos au public et lit...)
"salle d'attente" da, hemen egiten ahal
girela erran nahi du.

(Maider et Maria sont intéressées par les
affiches et font des réflexions) Zer bazter
ederrak!.... zer othe dira hok oro!....

Maria

Ai ei Maider! aktua naiz, yar gaiten

ichtant bat (elles essuient le banc avec leur mouchoir relevent leur jupe) Bouche da berhautsa! arrapa hobereen hot ez giruszke behar zikindue!... ontea ederra duzu segurki zure saineke hori, Maider, damu laike funditza.

Maider (avec vanité) Ba, espasekoa dut, ez da hori oraitoa!... bainan oihal fina zen, yonnes gaisarekin erosi nituen jorak Donapalein! eta ez nola nahikoak!....

Maria (malicieusement) Bicheko seme ona zen arras, naski!... Maider (avec quelque émotion et baissant la robe.)

Maider Ba!... (elles s'épongent, se mouchoient... s'installent sauf Battalin qui lit les affiches...)

Maria Zer ikhusgarriak, Pauve huntan, balto zuen segurki quelditza!

Maider Zer yauregui ederra! Hor sortu errequeal nola zuen bada izena, Battalin?....

Battalin Henri IV, Maider.

Maider Justo! Henri IV... zaude... (reminiscence) sehorekin ikhasia nuen ba haren ichtorisa... (très vite... et mi-ardis-

...tinetement) Henri IV, roi de France, fils
d'Antoine de Bourbon, roi de Navarre et
de Jeanne d'Albret était né à Pau...

A Pau, harra!... gainatekoa ahantzia
dut!... bertze gauza frango bezala!...
zer nahusu dri gird quero ahultzin!...
Hauche da orato estonagarria zuen
gaicho haurrak! Aphi harmatuaren
carcassa da nasti!....

Maria

Battalin

Maidier

Battalin

Maidier

Maria

Battalin

Maidier

Ba, ama, ba "carapace de tortue"
Zee: carapae, carcasse, ba... batetat heldu
da guretzat!....

Frango hiri polit eta garbia de Pauve
Ama?... Bseualdun guti hemen, Biar-
nes hoik beren ponet handietan ez dira
gure aldeko gizonak bezain pullitak eta
arneak!....

(a Maria, tout bas, et malicieusement)
soizu, soizu, hartua zaiku Battalin
ere... Ba... adinean da!....egia erran!

zombat demora othe duqu herren
egiteko!

(ba consulter les horaires...)
Denetan comprenitia da Battalin hoi,

beharik gurekin duque, ni chifra andana
hortan nahasten naiz --- zu, Maria ---
Maria Ba --- bihta dut yoana, ene miserak
gabe ez dut deus ikhusten!...

Maidar Nik ikhustia egin nezake... bainan
sifa frantes horietan ez niz trebe --- larri
horietan frango politiki ari naiz bainan
cheberia horietan dut phisitik ez compre-
mitzen ----

Battalin (so approchant) Pau, midi 20, départ 55.
35 minutes ----

Maria 35 ---- zombat da hoi? ---

Battalin Oren erdi bat badugu hemen egaitako

Maidar trentain minutes! zindako ez ezar clarki
un demi heure? ... zein bitziak diren!...
zer nahi gisaz, behar ginuke yan pochi
bat, hemintche berean aphaldu... zer
nahi pagatzen da guero hor gaindi!...
(elle ouvre le panier, étale sa serviette et

Battalin (l'air confus) Ba, zare hoik eta --- hemen
idekirik. ze erran behaute yendek? ---

Maidar zee - behti hola zieste gazte hoik
denetaz ahalge ----

Maria (empresée) ourant son panier.

lik badut chingor urinako hauta,
 har gazu, Maider!.... ogi hurekin!...
 Ba, ghotik (elles mangent quelques
 bouchées avec appétit, ... sans rien dire)....
 Maider "Eta arno churi huntarik behar duzu
 tinta bat," heia Maria
 Maria (boit une bonne gorgée de la bouteille)
 hauta da!...

Maider (tout en lançant une goutte) Ba, hu-
 nek ez du calterik egiten (elle boit aussi
 mimique amusante). "Eta zuk, Battalín
 ez duzia nahi zerbat?"

Battalín "Ez, miletaker, ez naiz ni lotere gae.
 "madaze othoi etehako udare on hatarik
 egarria naiz."

Maria "Har gazu nahi duzuna, haurra, yan
 gazu lhenik gasna ustel huntarik
 pueha bat fruita horien aitzinean."

Maider (empresée) "Ez, batzira soberarik ontea
 Battalín, nik badut nihaurik egin "eau
 de noix" ene chaku solan.... achkar,
 achkarra da, hilak phitz liru!.....

Battalín (irriño batekin) "Ez, Maider un digestif
 da eau de noix."

Maider Ori, haurra, gerbait da on, dutan
 hura emaiten dut gogotik --- nahi dizenari
 Maria Sofia, han berean hartuko dugu ber
 berda.

Pendant qu'elles mangent entre une
 Anglaise (costume de sport, appareil
 photographique, journaux....) Les Basques
 les la dévisagent... et parlent tout bas
 entre elles....

Maria Jainko eta Andrearena Maria! Ba da
 gende bitzirik bazteretan!...

Maider Buzko motakoa othe dugu hau? ...
 Battalin Hau, Angles horietatik da, ama ---
 itzaztela hola beha egon hori ---
 (L'Anglaise se met à fumer)

Maider Pipatzen hasten zaituk! ... dio! .....
 Maria Ikhusen da pulitrik hemen gaindi
 gure Piarres beharrik ez da gutkin!
 zer erran lezake? ...

Maider Ba, alafede ... eta aillarmatua dago
 guri beha, segur naiz gosa dagola,
 guri zakozu, Maria, lukainka pueha
 bat ....

Battalin (ahalquetua) Bego, ama, ^{bego} bere gisa ....

Maidar g̃eē, bere g̃isa! ... g̃isa balimbada
yan behar du, ... g̃ihakoa iduri du,
iriṽino batekin behatzen du gure yate-
-koari ....

Maidar ^{Basque}Basque, Madame, peut être vous aimez
-rez c'est très bon! ...

Anglesa (irriz) Oñ thank you very much
thank you ....

Maidar zer dio haurra? emoztu zut arrapetua

Maria Qué vous êtes Anglaises! ... nous les
sommes Basquaises.

Anglesa Yes, I'm English, yes....

Maria Oñ vous allez Madame?

Anglesa A Lourdes.

Maidar Cé, té, té, come nous alors.

Anglesa Yes, je ve voir la grotte et prier
la Vierge.

Maidar (rassurée) Girichtinoa da!

Anglesa Très joli paysage les Pyrénées...,
encore de la neige dans les maun-
tagnes, ... moa faire ascension du
pit de Gers dans le fiuniculaire! ...

Maidar zer erran du azken bitzi hori!?!? ...

Maria Ba, nik comprenitu dut ba... Salbato-
re artio egonin dela!.....

Cattalin Vous restez à Lourdes jusqu'à l'Ascen-
sion.

Anglesa Yes --- du pic du Gers --- yes ---
Ehor! quel long temps!

Maria Debrintchoa! Badu dudarik gabe sei
Maider aüsarki hoimbertze dembra hor gaindi
egaiteko!...

Cattalin Ba, Angles horik sei durak dire!.....
(Pendant que Maria et Maider continuent
de faire des reflexions à mi-voix, l'An-
glaise s'approche de Cattalin....)

l'Anglaise Vous, chérie Besquesse, vous peumettez
mota photographeier vöu avec les
Mesdames.

Cattalin Avec plaisir, Madame,....
Ama, potreta behar dauku athera....
chuti zaitte.

Maria (ahurie) fermant les paniers et rassem-
blant les bagages)
Zaüde emeki, haurra, errozu, plantatu
behar dugula poliki.... Gure Liarres
gaizoa contestokott izanem ahal da.....

(Scène amusante qu'on prolonge à volonté elles s'arrangent leurs "burucos", se regardent à la glace, font une mimique amusante --- réflexions --- Motto hau? ... nola dut? ... etc. ... (elles prennent leurs paniers en mains --- leurs parapluies haut placés)

Catalin

Maria

Catalin

Maidier

Uma, utz zazu zare hoi lurrean.

Ez, haurra, moltea barnian dut! ...

Eta paisesa alimale hoik hoin gara!

Paisesa ... bego hor! ... seda ez dea! ...

Eau de Cologne chota bat behar duzu (elles s'aspergent) bain errozu nun baitan gurela.

(L'Anglaise pendant ce temps cherche le point)

L'Anglaise

Erris bien, j'adi groupe tres typique.

Sauriez un peu! ...

Catalin

L'Anglaise

Urino bat egiteko! ...

La petite jeune, avancez un peu, mettez le petit faulard breque.

Maidier

Catalin

Maria

Zer du urino? Badu urino! ...

Ni abantzatzeko --- Maidier.

Alta, haurra, ni hoin tipittoa, hola

Une voie
L'Anglaise

gordets nuzi!... (mimique)
 (Au moment où elles posent.
 "Laurdes! Laurdes! Aloron! en voiture!
 (Brusque debandade - on prend les paquets)
 "O Wait a little! attendez un peu!
 nō pas pressés nō, le train pā pâtir
 encore!... Oh!... dommage!
 (elles font mine de se regrouper, puis
 repartent, sortie mouvementée ----)
 Oh stiaupide! C'était si pittoresque!
 Les Besques ne pas valoir manquer
 train Laurdes! Très amusant!
 (Elle regarde la montre) Encore une
 petite minicute! Lime is money (elle
 sort posément (par contraste)
 Bideau.

Maiden

Hirurgaren zatia
 (Un dimanche, après l'épous, à la
 cuisine, prenant le café, Battalin sort
 (la mantille jetée sur l'épaule)
 zortzi egun yadonik gure lurdeko
 piayak eginik!... Lun guipen, Maria,
 igandian tenore huntan.....

Maria (regardant la pendule) Portzak .... galba-
-rion. Hura da lekhu hunkigarria!...

Maidier (ave piété) ... Ba! ....
Battalin "ta aratseko" "procecion aux flambeaux"
delako hartan ... Kantu charamel hek...
chirik eskuzian ... Iduri zuen suko lida
bat (elle pedonne tre ... tre....) Baotcha
bere gisa ari da ba ... bainan kalere
er lida haren aditza!

Maidier Egin ahala bat egin ginuen ba
guk ere ... ni makurto ... zu, Maria,
zure boz ederrarekin ari zinen frango
ontea...

Maria Boz ederra, lehen ba! orai galduchia
dut.

Maidier Ba han da han ikhusten egiatza
fidea!

Maria Ba, ongi pentsatu dut zure Piarrei ikhuzi
ditudalarik harpe sainduaren aitzi-
-an gizon hee, bi besoak khurutzean
elgaren beldurrik eta ahalgirik gabe.
(offrant du gâteau) Har zazu bichot-
-cha hunkarik Maidier ez ari lurdako
apetitu hartan naski?

Maider Ba zer nahusu, han pagatzon zen
hura yan behar zen!... (Maria renouille
ses ofres.....)

Maider (tant en dégustant le café) Egundaino
ez dut Maria han bezalako ohoitz
kartsunik egin!....

Maria Aho, Maider, ikhuzio dugu Andredena
Mariari galdagin guziak izanen ditugun

Maider (mysterieuse et avec malice) Norat yona
dugu Battalin? Ez dakit yoda berri on
zombait ez othe duen izanik!... hartua
naiz pietunaren tenokan ardure
bertan dela.

Au cas où l'on préférerait les rôles misetes
reprendre à (1) changer cette réponse par celle
indiquée au Complément de la pièce (fin du cahier)

(1) Maria (irriño batekin) Agian ba, Maider.
Demborak emanen du erakustera
(aphal aphala....) Icho, icho, heldu da...
(Battalin apporte les petits verres)

Maider Hauta zen zure kafinoa Battalin!.....
Battalin Ba, eskualdun kafea, pitor hainitz
eta chicoria guti badakizu hau
hartzen dela uririk, berarik eta yaririk.

Maider Hala ari gira sekurki!... Battalin...
Delako que du Gys haren gainian izate
sineru zu haurra!

Battalin Oh! ba! ... charmagarria da hango
lichta! eta zer bilkakatu othe zen que
trnglesa?

Maider Jaincoak daki nun dabilan!... eta
gure potreta hec azkerian athera othe
situen bathe? ha!... ha!... ha!

Battalin Alta aski afra ibili zuen gu ezin
aski ontea plantatur...

Maria Ba, alafede hoinbertze espanturon
ondotik ez dugu gauze handirik athera
haren ganik... zer tarapatak!-----

Battalin Eta aitaren paasola chanzte² baigi-
nuen Ama-----

Maria Jaincoak nahi eta... beharrik harrapa-
tu ginuen!....

Maider Ez dioque erran bederen Piarreri?

Battalin Ez, ez Maider ez dira denak erran
behar gizoneri... deus batzuen dako...
gohorki samurtzen dira!-----

Maider Ba eta ez dituste ez gizon haik ere
denak erraten!-----

Maria: Ez, ez!.....
 Maider: Kon ditzen, Cattalin, lurdako hura, eman behar dauzazu chorta bat behar ordueetako.
 (Cattalin baduha uraren cherkha)

Maria: Beha zein freskoa eta garbia dagon!
 Maider: Ba, haurra, miraculuzku ura, ... ezi gaichuen erremediotan hobereza!.....
 Hotel St. Sacrement hartan ere hango poliki ginen! ... zer zen "après le brullon" eman duten patisseria hura, ahantzia dut izena!

Cattalin: "Bouches à la reine" erraiten ze, orhaitzen zira Ama, Grachiamaren ezteietan berdinak yan quinituen Bayonan?

Maria: Ez, bathere ez niz orhait ... Berdin du. dudarik gabe onak ziren... esteyetan ez da gauza onik bezik yaten ...
 "Sauce" hura ez zen haatik hain fina denak nahas nahas .....

Cattalin: ze, Ama, "sauce blanche aux capres" edo "sauce poulette" zen, bat edo bertzeza.

Maider: Ez zen poulette handirik han, Cattalin

(irak)

Maria Kariochko denak --- bainan zer nautzu, gure piaya bakharretan etcheko andere or gisa behar dugu ibili..... Ez dute ez gure atxeraldiek etchea errekarat emana

Maiden Ez dugu aranguratzecorik, yende gisa -koak dira, txepelotarrak.... eta badute humen go yenden dako beren itatia....

Maria Eta nehon ez zaiken bertzela ere atomea yateko! (indignee) Erhoitzin zirea nola us usia gure arotze egaien yaten bari eta yin zizaukun yator kichkila bat "Le passage libre si bus plat".....

Maiden Ez zuken barnea yona gurea bezala! Kachketa dun horik dena holako sino dira hor gaindi.... bizkitartian denek joneta eta.... gure chahakoa ezagutzen

Maiden Brazu lerriz!... txualdun modak ari omen diuste hartzen denetan hor gaindi

Catalin Ba, ba, behi sayalak eta oro baliatzen tuste.....

Eta gure makhilak, nihon ez omen du narerik. Aita lainduak berak ba du hano edera!... txualdunek emana!.....

Maiden Aita lainduak! sozu! Biba hura!

Maria Baa, haurra zer nahi giaz lurdako Ama Birjina biskualdunen alde da, heien behar-
rak ezagutzen ditu, ba arimakoak....
ba gorpukutzekoak!.....

Maiden Arrazoin duzu, Maria (elle se lève pre-
nant en main le petit verre de liqueur)
eta oraino elgarrekin eginen duzu agian
lurdako biba - Erika dezakun!.....

Maria Aita, zu, Battalin, en "voyage de nocé"
yoanen zira, a Lourdes, eta orduan
ohoituko zira Maiderez.

Battalin Psiantan dena da, Ama. (2)

Maiden Baa, egon bethi haurra agiazko
biskualdun!.... zure ama eta Maiden bezala

Battalin Biba beraz agiazko biskualdunak!.....
(levant le verre).

Maiden Zaharrak eta gazteak!....

Maria eta herrendik auzina bamon eta bertze
biskual herietan ahal bezain guti mut-
churdir eta dorado egon dadiera!.....

Maiden Itzalabiz!

(voir le complement a la
suite - roles mixtes)

(5)

Complément du 3e acte (que j'aurais
composé pour Saint Y. de Luz (rôles mixtes)

Pierre (le père)
Ganich (le fiancé)

Josepha
Chalbat
Antton
Margaïta
} les enfants)

Maria K :

A changer dans la pièce la réponse (1)
(urriño batekin) Cijan, ba, Maider Bada
presesti zerbaño Ganich Bordachuarekin....
(mutito bat gisakoa eta agradosa ?) (avec
mystère)... Hor zen plazan pilotari ari
Cambocarren contra. Pasatu beharra omene da
sarrri - Icho, icho... hara Cattalin!.....
(la suite telle quelle jusqu'à

et ajouter le complément qui suit:

Cattalin

"Bichtan dena, Ama"

Entre Ganich (on pilotari venant
de jouer à la place) Cattalin s'avance.....

Ganich
Maria

Cratsalde on, andreak!..
Bai zuri ere.

Maiden
Catalin

(intriguée)
Ama, horra mundean Ganich, ezagutzen duzu?....
Pilota partidatik handa heldu da ichtant bat
pauzatzera eta.... gure klubera.

Maria

Lar zaite, sar zaite eta yar, zerbañ hartuko duzu
gurekin, Parre ere sartuko da filechko mouss partidaren
ondotik.

Catalin

(va chercher un verre)

Maiden

Ba, igande guzies, elgarretaratzen dira besperak
ondoañ Elichan, Euzizalde, Parre, eta zuen nausia
Monttako ostatu hortan...

Ganich

Musiak ditut partidam ere, egin duzkete parioa
frango.....

Catalin

Trabari duzue dudarik gabe?...

Ganich

Ba, bainan lanik asti uban dugu Tchetele, itzea zuela
arrangura zoen eta nihor ere crechesian nintzen.... Ichtant
guzies, berdin ados, ezin jakin morat egin behar zuen
partidatik!... Oiz, tenian nolar, peit joan dugu.

Catalin

Noiz, hari zieste berriz?...

Ganich

Zona Paleon dugu erchamya igandelik zortzi,
zinenen zira Catalin?...

Catalin

Comak uzten banu gohotik, Maite dut biciki
pilota partida.

Maiden

Eta pilotariak erre ba?.... (malicieusement...) Olo,

Maria

uzten zaituztet. Klauv ezkila dugu ichtantiam zainkoak
dizjela gaunkhun, igande artio-egon gustuam!.... (Elle s'en va)
Ba, zainkoak nahi badu.

Entrent les enfants de la maison.

(Mouvement sur scène (arrivée bruyante))

Catalin a Ganich: Hara ene amaia arrebat, ongi yostatutik heldu
(Elle présente) "jospa" (badugu segurki hunen beharria
ttipi hañen gobernatzeko) - "Chalbat", "Onton" eta
gure atchaurra; Margarita.

Ganich

Eneak dire segurki?!

Maria

(aux garçons) Khasu eman duzue zuen zapeta berriak?!

Chalbat

Ba, ama, ez gira sobera ibili. Kantuz ikhasten
arizan gare jaun Bicarivarekin.

Maria

Cremazkiju, ^{Joseph} sooneko horion kentzerat.

(La plus petite) Ni ari izan niz esda ematen.....

Ms s'en vont.

Reentre Parre (le pere) Agur!..

Maria

(présentation) Hor zia, Parre, zure beha ginauden....

Ganich da hemen Catalini agur baten egitera zinañ
pilota partida ondoan, ezagutzen duzue Bordachuriko
semea?

Parre

Kondik ez- Orai, orai, zure aitarekin nintzan.

Ganich

Legitu duzue gure partida? Tchetelek ez du jokorik
egin, petoak ba, nahi bezerebat!.....

Parre

Berze aldian, hobeki joanen zaizte.

Ganich

Ba, Donapaleun - zinen zaizte zuk ere? baduzue
han naste zendakia? ^h Hachketalapho? gure
adichkideak ere dira -

(avec un air entendu, regardant Cattalin)
Behar ginuke nurbait elgar aditu!.....

Cattalin

(un peu gênée) ~~adressant à son la mère~~
Eran dauzut ama, zer diron gure idazak?

Maria

Ba, haurra eta anitz gustalzen zaute elgar
compreni dezazuen.

Parré

zer da!..... zer!.....

Maria

Ba, Parré, Ganichet gure Cattalin maite du
eta gure semetako behar dugu hartu -

Parré

!!!

Maria

Lagun segur bat behar duzu Parré, hemendik
goiti eta Mendigaratiaki eman behar diegu
segida. Ganich izanen da hemengo nauisi
gaztea, zuk nahi balinbaduzu?.....

Parré

(sèchement) Pilotariak ez du aintzurrari
esterik!...

Ganich

Pilota maite dut... ba, baiman herra
maiteago - zer da kampoan bezain ederrik
zer loria iguzkia yeiti orduko landarat
yoaitea, horietan batean chiektuz!.....
eta bhotza arim! Ni, estekatuia naiz hurrari,

mahatza aihenari bezala, eta ene begiek latet dute
itustea

Parré

(lui serrant les mains) zu bezalako bat behar dut
gure etxean.

Maria

izan urus, haurrak, eta segi beñi Eskaldun
zaharren saila.

Cattalin

(embrassant son père et sa mère) Mila esker aita,
mila esker ama.

Ganich

Biba heraz, Egiazko Eskaldunak!...

Parré

zaharrak eta gasteak!

Maria

Hemendik aintzina Cambon eta bertzetan ahal
bezain guti mutchurdin eta donado egon dadicela!

Cattalin

Hala biz!

Ganich Ba, Donapalkum - zinen zaiste zuek ere? baduzue
han naski yendakia? Hachketalepho? gure
adichkideak ere dira -

(avec un air entendu, regardant Cattalin)
Behar ginuke numbaît elgar aditu!.....

Cattalin (un peu gênée, s'adressant à son la mère)
Erran dauzute ama, zer diren gure idazak?

Maria Ba, haurra eta amitz gustatzen zaut elgar
compreni dezazuen.

Piarre zer da!..... zer!.....

Maria Ba, Piarre, Ganichet gure Cattalin maite du
eta gure somelato behar dugu hartu -

Piarre !!!

Maria Lagun segur bat behar duzu Piarre, hemendik
goiti eta Mendigaratiaki eman behar diegu
segida. Ganich izanen da hemengo nauisi
gaztea, zuek nahi balinbaduzue?.....

Piarre (sèchement) Pilotariak ez du aintzurrari
eskerrik!..

Ganich Pilota maite dut... ba, bainan lurra
maiteago - zer da kampoa bezain ederrik
zer loria iguzkia zeiki orduko landarat
yoatean, choretin batean chiektuz!.....
eta behotza arim! Ni, estekatuia naiz hurrari,

36
mahatza aihonari bezala, eta ene begiek laket dute
ikustea

Piarre (lui serrant les mains) zu bezalako bat behar dut
gure etxean.

Maria Izan urus, haurrak, eta segi behi Eskaldun
zaharren saila.

Cattalin (embrassant son père et sa mère) Milla esker aita,
mila esker ama.

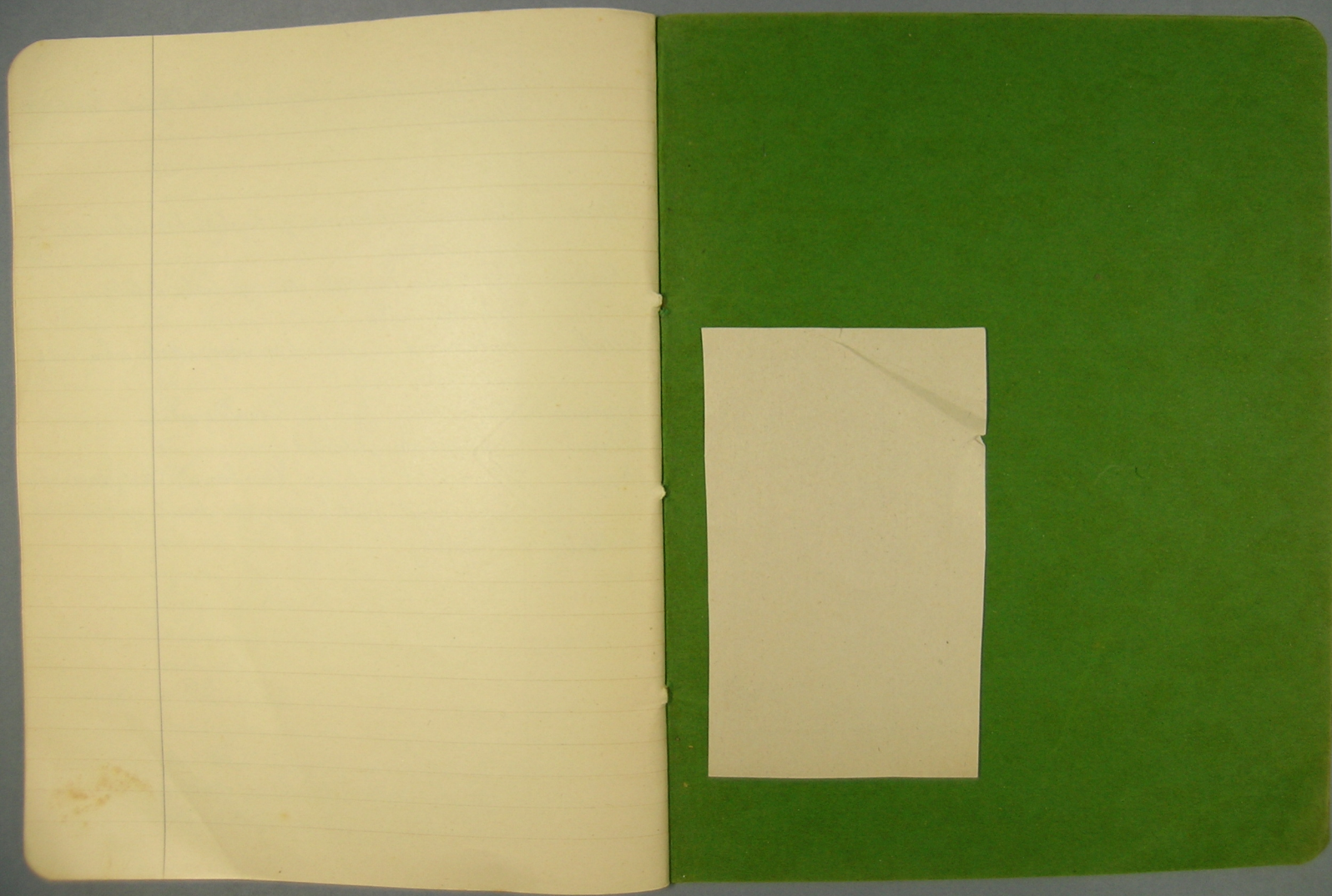
Ganich Biba beraz, Egiazko Eskaldunak!...

Piarre Zaharrak eta gasteak!

Maria Hemendik aintzina Cambon eta bertzetan ahal
bezain guti mutchuridin eta donado egon dadicela!

Cattalin Halabiz!

HERRIA HEBDOMADAIRE BASQUE-FRANÇAIS
11, rue Jacques-Laffite — BAYONNE - 64

Dispensé du timbrage

